

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "
Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
90 fileri
Manuscripte nu să inape-
lază

Discursul d-lui Mihali.

Arad, 28 Noemvrie.

În crepusculul sterpei sale cariere politice d-nul Dr. Teodor Mihali desigur nu mai visase o faimă de strălucirea celei pe care Olimpul politicii noastre i-o hărăzește azi cu-o prisosință într'adevăr vrednică de zei. Totul ce trebuie să regretăm însă d. Mihali e că darul acesta de sus nu s'ar fi pogorit asupra-i, dacă nu eram noi „fii degenerați”, noi „mercenarii”, noi „șalbaticii”, „pestilențioșii” și „mortiferii”, noi, acești pigmei fără credință, cari într'o clipă de temeritate păgână am încercat un asalt împotriva tărilor preaînalte ale politicii noastre autorizate.

Dar, pe semne, scris a fost să fie așa. De câteva zile Olimpul nostru fierbe de mânie. Fulgere țignesc cutremurând năpraznic cuprinsul globului românesc, iar în poarta Olimpului, în cadrele înroșite de patimă ale ziarului „Românul”, apare pămîntele Dr. Vasile Lucaciu, în chip de archangel răzbunător ridicând sentențios asupra noastră un paloș de flăcări sbuciumate...

Căci mare și fără iertare e păcatul ce-am săvârșit. În nepriecerea noastră fatală am îndrăsnit să pângărim discursul parlamentar dela 20 Noemvrie al dlui Teodor Mihali și să nesocotim prodigioasele d-sale calități de bărbat politic. Am arătat atunci, că după o tăcere de luni de zile, deputații noștri, reluându-și activitatea parlamentară, erau dator să se afirme la înălțimea cauzei românești și că, într'o

situație politică de gravitatea celei actuale, reeditarea fragmentară a celor mai puțin convingătoare părți din discursurile lor anterioare, precum și argumentația redusă ce se poate scoate dintr'un articol de ziar, nu poate să înalțe prestigiul cauzei românești. Am spus că așteptăm un discurs de-o dialectică măcar la nivelul discursurilor mai de seamă ungurești, o apărare, care să poată fi încadrată cu demnitate în situația politică a monarhiei. Și credem că am fost chiar indulgenți față cu discursul președintelui clubului nostru parlamentar. Ecoul slab de care s'a învrednicit acest discurs în lumea politică, răspunsurile ce a întâmpinat în cameră, gestul ce i-a arătat primul ministru și chiar erupțiile organului autorizat, au dovedit, durere, că aveam deplină dreptate.

Argumentația principiară am dat-o în articolul nostru din chestiune, în mod prea lămurit decât să mai simțim necesitatea unei reveniri, iar cine s'ar mai îndoi totuși de faptele pe cari ne-am întemeiat-o, poate să se convingă chiar din cele două coloane de „Voci de presă” (Pesti Napló), Az Ujság, Pester Lloyd) publicate azi de „Românul”, pentru a dovedi, mă rog, fenomenalul ecou al discursului dlui Mihali. Vor vedea că nici pomenire nu fac aceste foi de acest „energic” discurs, ceea ce însă nu-l împiedecă pe directorul ziarului oficial să atribuie scrisului nostru intenții pe cari nu le-am avut. Să trecem însă înainte, — nu de arta mefistofelică a monitorului vorbim acum.

Nu așteptăm firește ca deputații noștri să spulbere printr'un singur discurs

ideologia seculară a potrivnicilor noștri. suntem totuși în drept să așteptăm succese parlamentare relative. Iată, de pildă, dnii Alexandru Vaida-Voevod și Ștefan C. Pop, cari au vorbit curând după d. Mihali, s'au achitat mai bine. Dar nu e de datoria noastră să deschidem la acest loc cursuri politice pentru deputații noștri, mai ales după ce suntem convinși că bunăcredința noastră este nesocotită de cei căror am dori să le vorbim. Și dacă totuși ne-am luat curajul să ne arătăm desiluzia ce-am încercat pe urma vorbirii dlui Mihali, am fost determinați numai de gelosia ce-am simțit văzând triumful ieftin al potrivnicilor noștri, precum și de o îngrijorare prea întemeiată ce ne-a cuprins de soarta cauzei românești în camera ungură.

Admitem chiar că d. Mihali putea să rostească un discurs mai demn de conducerea unui popor de patru milioane, dacă-și lua puțină osteneală pentru a se pregăti. Conducătorul unui partid parlamentar trebuie să fie, fără îndoială, în clar cu exigențele intelectuale ale parlamentului în care se luptă și dacă nu-i cerem vervă, daruri firești și talente, o concepție deplină exigentă e dator să ne-o dea de îndată ce stărnice într'o calitate de-o atât de superioară răspundere politică cum e cea pe care o deține. E un adevăr elementar acesta și numai patima poate să-l nesocotească.

Dar ni-se răspunde că în cadrele discuției la bugetul de interne nu era locul pentru concepții politice generale și că d. Mihali a trebuit să se mărginească la ches-

Nopti de toamnă.

I.

Plutind semet
In val de val,
Peste păduri,
Cresc neguri mari,
Pe muchi de deal
La curmături...

Sălbatec vânt
Ostează lung
Din ram în ram
Și 'n ris prelung
Imi bate-apoi
Cu pumnii 'n geam....

...Vin nopti, de-acum
Bătute des
Din vânt și 'nghet
Și neguri ies
Din văi adânci
Cu pas semet....

Tintind în gol
Priviri cerești
Tu stai ș'ascuți...
Tu stai la geam
Și te gândești
La cei descuți....

Pe când semet
Din negre văi,
Peste păduri
Cresc neguri mari
Pe lat de căi
La curmături...!

II.

Am stins lumina 'n sfeșnic ș'acum trîntit pe pat,
Cu inima rănită de-un zîmbet fermecat,
Privind la focul vesel din bolnavul cămin.
Cum își topește-amarul în cântecul hain.
Ascult pierdut, la geamuri, ca 'ntr'un ostrov
răzlet,

Romanța ce mi-o cântă pribeagul cântăreț.
Ascult... și 'neins de mreața duioasei melodii
Sînt cum mă 'nceastă dorul cărărilor pustii...
Ascult... și-un plîns sînt par'că răzbind cu lungi
chemări

Prin șgomotul de-acorduri, din negre depărtări...
Chemări! Căci cine știe, pe căile pustii
Mor poate 'n astă clipă atâtea poezii,
Când doar cu fiecare din veștedele foi
O poezie-și află sicriul în noroi...
...Iar jalea toarsă 'n jalea din plînsul lor răzlet
Mi-o spune-acum la geamuri pribeagul cântăreț...
...Și tu, în astă clipă, o suflete pribeag,
Ascultă aici, la cântul ce șueră 'n ogeag
Privind la focul vesel, din bolnavul cămin,
Cum își topește-amarul în cântecul hain. —
Pe când afară 'n largul cărărilor pustii
Plîngând te chiam' atâtea și-atâtea poezii....!?

T. Murășan.

Eminescu în franțuzește.

Să-mi fie îngăduit de a aduce, la rîndul meu, câteva observări, sau mai simplu: lămuriri, la rîndurile din Nr.-ul 240 al Tribunei închinat traducerilor dlui Al. Gr. Șuțu, de cătră D. Adr. Corbul.

Când am primit din Iași albastra broșurică, am cetit cu zor versurile franțuzești, în cari mă bucuram că voi găsi în sfîrșit transcripția vrednică de a înfățișa pe Eminescu cetitorilor francezi. Și în adevăr răposatul d. Șuțu ne-a dat versiunea cea mai mulțămitoare din puținele eate s'au publicat până acum, și mai satisfăcătoare decât traducerile dnei Miller-Verghi, cari sunt foarte literale, însă prea puțin literare. Impărtășim cu tejii părerea de rău a dlui Xenopol că nu i-a fost dat dlui Șuțu să traducă cât mai multe.

Totuși mai am și o altă părere de rău. După ce a isprăvit cu traducerea, de ce nu s'a gândit traducătorul — sau cel puțin editorul de azi — să o arate unui scriitor francez, care de sigur bucuros ar fi îndreptat cele câteva mici greșeli ce i-au scăpat Românului, căci cu toată cunoașterea lui a limbii franceze, el tot într'o limbă străină seria. Aceste scăderi, destul de migăloase în poezie, fiind înlăturate, am avea un text aproape de-o potrivă cu originalul.

Scăderile, precum le-a însemnat dl Corbul, sunt de două feluri: de limbă și de gramatică. Păcat însă că îndreptându-le, dl Corbul le-a mai adăugat unele și de gramatică, și de limbă și de prosodie.

Versul:

Que la tempete eclate, et d'un souffle puissant.

tii de amănunt. Iată, răspunsul acesta, ne dă întregă măsura ingeniozității politice a dlui Mihali și a organului d-sale autorizat. Să nu amintim altele, d. Mihali putea să aducă în discuție, de pildă chestiunea reformei administrative. Chestiunea aceasta a fost tratată chiar în firul discuției la bugetul de interne. Și cine era mai în drept să indice sistemul administrativ cel mai potrivit pentru Ungaria decât chiar unul din șefii politici oficiali ai unui popor care simte mai mult blestemul actualului sistem. Că asupra sistemelor administrative nu se pot rosti discursuri de concepții politice largi și esențiale, e o cugetare care numai în straturile autorizate poate să înflorească. Și cel mai naiv politician își dă seamă astăzi, — mai ales fiind vorba de administrația ungară — că în acest stat polietic, cu atâtea categorii de aspirații autonomiste, chestiunea unei reforme administrative acumulează importanța unei serii întregi de alte chestiuni politice cardinale. E o chestiune de viață pentru noi, națiunile nemaghiare, — am spus-o chiar și zilele trecute — ca, după ce cunoaștem intenția guvernului de-a zădărnici prin centralizarea administrației efectele politice ale unei reforme electorale democratice, pe care în cele din urmă va fi necesitat s'o înfăptuiască, să ne năzuim din răspuneri a asigura la rândul nostru efectele probabile ale unei reforme electorale democratice. Am adus drept pilde Franța și România, două țări primitoare pentru toate cuceririle spiritului modern, două țări în plină desvoltare modernă, cari, în vreme ce guvernul ungar plănuiește centralizarea administrației, au elaborat deja proiectele unei decentralizări contemplate pe o scară mai întinsă decât în celelalte state din Europa, deși sunt state cu un caracter național pregnant, deși hotărârea lor n'a fost determinată de considerarea atâtor categorii de dorinți și aspirații naționale firești, câte întâlnim în Ungaria. În statul ungar, întocmai ca în Austria, numai o adminis-

trație regională, decentralizată până la limitele celor mai mici unități regionale poate să satisfacă exigențelor unei vieți constituționale. E o chestiune mare aceasta și putea fi ridicată chiar în firul discuției la interne, — firește după o temeinică studiere și după fixarea unei atitudini precise pentru politica noastră oficială.

Cât de străini sunt însă autorizații noștri de o preocupare serioasă în acest punct, ne dovedește în mod clasic următoarea declarație cuprinsă în discursul dela 20 Noembrie al dlui Mihali (cităm în traducerea „autorizată”):

...mă asociez și eu la dorința, exprimată de antevorbitorul Györffy Gyula, de a sana în ori ce chip stările păcătoase din administrație, fie chiar prin statificarea acesteia.

Poftim, d. Mihali e împăcat cu ideea centralizării administrative. Ori poate comitetul, cumpănind cu toată seriozitatea răspunderii sale politice, a găsit că aspirațiile noastre naționale vor putea să se apropie mai ușor de realizare, în cazul când centralizându-se administrația, ni-se va lua orice posibilitate de organizare regională! Fie-ne permis să înclinăm spre alternativa noastră, că d. Mihali a săvârșit dacă nu o greșală capitală, cel puțin o vinovată neprecugetare.

Dar bunul nostru șef parlamentar, e nu mai puțin original și în celelalte mari chestiuni politice la ordnea zilei. Ne aducem aminte cum d-sa s'a dovedit un mare economist cu ocazia desbaterii asupra privilegiului băncii comune, iar acum de curând — chiar în acea fatală zi de 20 Nov. — s'a remarcat un bărbat politic nu mai puțin prodigios, acordând corospondentului ziarului „Világ” următoarea declarație (dăm în traducerea „Unirii”):

Ce se ține de reformele militare, pentru noi lucrul cel mai principal este, că oare țara poate suportu poverile ce ni-le impun aceste proiecte? Numai după aceea pot veni la rînd alte întrebări, cum sunt limba de comandă, chestia steagurilor etc.

cu que în loc de et, cum propune d-sa, ar deveni fals, având 13 silabe. Așisderea cu versul „Quand pour un seul russeau...”, unde mai începe o greșală, deoarece s'ar putea zice franțuzește: *les ondes se succèdent*, însă cu nici un chip (și nici Șuțu nu a scris): *se succède l'onde a l'onde*. Mai frumos ar suna versul astfel:

Quand pour un seul russeau l'onde succède à l'onde.

Versul din *Doina*, nu este în textul dlui Șuțu: *Qu'est-ce, pour lui, ce que le ciel donne*, ci: *Qu'est-ce, pour lui, que le ciel donne*, vers cam stângaci, dar corect, însemnând: Ce mai dă cerul pentru dânsul, dacă nici toamna nu îi este toamnă, nici vara vara lui.

De asomonea se arată dl Corbul prea sever când spune că nu e corect versul:

De corbeaux qu'un nuage à l'horizon surgisse; inversiunile au fost totdeauna admise în versificația franceză. Tot așa nu găsesem nici o greșală, nici o scădere oarecare, în faptul că nu s'a repetat pronumele *elle*, când avem subiectul chiar în versul întâi (mai ales că și aici versul cu *elle*, ar avea silabe de prisos)...:

...la ligne ennemie

Et sur nos terres s'établit.

Dans le monde, cum a scris Șuțu în *Despărțire*, sau *dans ce monde* cum vrea dl Corbul, sunt două nuanțe care se pot foarte bine întrebuinta una pentru alta. Dacă ar fi să le precizăm: *dans le monde* însemnează, în lumea largă, în întreg universul, sau și: în societate; *dans ce monde* însemnează în lumea noastră pământească, prin urmare ar fi o restrângere a sensului, care la dl Șuțu câștigă un fel de măreție mai puternică.

În *Doina* iarăși „sort de la tombe” sună mai

dulce decât izbirea celor trei dintale *sors de la tombe*, pe care limba franceză nu o cere de fel.

Să mă ierte dl Corbul că-i dau în treacăt această mică lecție de franceză; nu o stăpânește nici dlui de atâta vreme încât să nu poată profita de aceste câteva îndreptări. Și nu m'as fi amestecat în vorbă, dacă corectările d-sale, venind dela Paris, n'ar avea o autoritate deosebită, capabilă de a induce în eroare pe cetitorii *Tribunei*.

Să venim acuma la textul dlui Șuțu, de altminterlea destul de reușit. Cursul lui fundamental, de care traducătorul însă nuși putea da seama în vremea lui, este tocmai că dânsul a vrut să redce cuvintele, atât de plastice prin adevărul lor, ale lui Eminescu, prin întorsături franțuzești poetice, de cele prea folosite prin expresiuni învechite și banale; par'că i-a fost oarecum teamă să'l arate pe poetul român cu caracterul lui deosebit, cu imaginiile lui străine (vorbese din punctul de vedere al cetitorului apusean). S'a ferit de vorbe ca: *au umplut omida cornii, îndărăt tot dă ca racul, și cum vin cu drum de fier* (atât de caracteristic pentru mentalitatea țărănească de pe vremuri), *își desbracă țara sânul*. Iar la sfârșitul poeziei, vrînd să întrebuinteze și pe franțuzește un cuvânt mai puternic a nemerit-o cam pe dos. Mai întâi, vorba *charogne* dacă o găsim la Baudelaire, la Richopin, nu se potrivește de loc la *Doina* eminesciană. Și apoi „*faire litière de quelque chose*” însemnează a *desprețui*, a *asvârli*, a *împrăstia* un lucru ca și cum ar fi bun de un *așternut de vite*. Așa dar: ciorile și spânzurătorile lui Eminescu, în loc de a îndrăgi dușmanii, s'ar abate din calea lor, i-ar ocoli, nici nu i-ar băga în seamă, ceea ce dă întregii poezii un sfârșit cu totul greșit.

Vedem că enorma însemnătate a acestor de ordin politic superior și decisiv, acordate în reformele militare aspirațiilor panmaghiare, au în fața dlui Mihali o importanță secundară și că dsa rămâne surd în fața campaniei purtate nu numai de presa noastră, ci chiar și de-o mare parte a presei de dincolo de Leitha. Dar e o problemă prea dureroasă pentru noi să stăruim într-o lumina întregul orizont politic al șefului nostru parlamentar. Nici și rușine. Cine vrea și cine poate să înțeleagă care este cauza lipsei noastre de succese politice în monarhie, a înțeles de mult.

Noi nu ne-am pierdut însă speranțele. Dragostea noastră de neam ne spune tănic că regenerarea deplină a vieții noastre de partid nu e departe și vom primi și de aici înainte cu resemnare improșcările minciunii, convinși că adevărul totuși va găti-o în cele din urmă.

Episcopul Dr. Vasile Hossu la Majestatea Sa. Din Viena ni-se telegrafiază: Noul episcop al Gherlei Dr. Vasile Hossu a fost primit azi în audiență de Maj. Sa. pentru a depune jurământul de fidelitate. La depunerea jurământului a asistat și ministrul de culte contele Zichy.

După depunerea jurământului, noul episcop a fost primit de Maj. Sa în audiență particulară.

Ședința Camerei. S'a continuat și azi discuția bugetului ministrului de interne. Înainte de a intra în discuție, Polonyi Géza a luat cuvântul cerînd întreruperea discuției bugetului internelor, fiindcă nu este de față nici ministrul de interne, nici ministrul de finanțe. Camera a trecut la ordinea de zi.

Oratorul zilei a fost Hock János, care a polemizat cu Szmeesányi. Hock a cerut desființarea virilismului.

Primul-ministru Khuen la Impăratul. Astăzi la unu d. a., contele Khuen-Héderváry a fost primit în audiență de Maj. Sa Impăratul. Primul-ministru a referat Maj. Sa despre situația politică din țară și a rugat pe monarh să-i acorde un concediu mai scurt pentru ca să meargă la Sennering. Înainte de a merge la Burg, contele Khuen a conferat mai multă vreme cu baronul Burian.

Ca să nu lungese prea mult șirul acestor scurte lămuriri, mă voi opri aici. Nu însă fără a mai observa odată cât e de greu să traduci. E grea și și ce traducere; dar mai ales traducerea din poezie. De aceea, într-o cât mă privește, am ajuns la convingerea că, respectându-se pe cât se poate ritmul prosodic al fiecărei bucăți, observându-se regulile primordiale de limbă și de gramatică, traducerea cea mai bună va fi cea literală, adică aceea care se va ține vorbă cu vorbă, ritm cu ritm de original chiar și fără versificare. Căci, bine înțeles, nu luăm drept o proză de valoare, o simplă împerechiere de cuvinte mai mult sau mai puțin mlădioase; mai trebuie ca cuvintele să cuprindă și o idee, sau cel puțin o formă nouă, personală, a unei idei. Și tocmai în forma aceasta, în cuvintele alese, constă moșteșugul, matrișia scriitorului. Iar dacă transpunem zicătoarea curat românească într-o expresie echivalentă, obișnuită, franțuzească sau germană, ce-am făcut? am banalizat totodată personalitatea, gândirea poetului, și farmecul rostirii lui deosebite, de care cetitorul străin nuși poate face nici o închipuire.

Concluzia este deci că vom avea traducerile ideale dintr-o limbă într-alta (fie în poezie, dar și în proză) când se va găsi un scriitor destul de artist ca săși dea seama de nuanțele ce se pot transpune spre păstrarea eleganței și a ritmului, în limba de a doua; dar și de acele ce trebuie să dinadinsul păzite, neschimbate, spre păstrarea însușirilor caracteristice ale autorului și ale graiului original, ca fiind de neapărată trebuință pentru dreapta lor prețuire de către străini, cîrora în definitiv se adresează traducerea.

München, 26 Noembrie 1911.

Marcel Montden.

ministrul comun de finanțe și cu ministrul de externe, contele Aehrenthal.

Alegeri nouă. La 6 Decembrie va avea loc alegerea de deputat la *Hosszupályi* (com. Bihor), în urma demisiunii obligate a deputatului Beöthy, numit ministru de comerț. Candidat guvernamental este Beöthy László. Justiției l-au candidat pe Buza Barna.

La *Solnoc* nu s'a fixat încă ziua alegerii. În locul deputatului demisionat Dr. Nagy Emil, partidul kossuthist îl candidează pe *Szatmáry Mór*. Partidul guvernamental n'a hotărât până acum asupra candidatului său.

Iar se retrage.

Arad, 28 Noembrie.

D. Goldiș, publică în numărul de azi al ziarului său o lungă poliloghie, drept răspuns la articolul nostru din numărul de Sâmbătă în care constatam adevărul, că autorul întreg războiului acesta fratricid, care de un an de zile otrăvește viața noastră publică este: numai d-sa. Citindu-i răspunsul, ți-s'ar părea că-ți vorbește omul cel mai sincer, cel mai curat în intenții, care este gata în orice moment să aducă supremul sacrificiu, *însuș persoana sa*, dacă aceasta ar fi într'adevăr o piedecă reală a păcii.

Dar numai cei ce nu cunosc duplicitatea și ipocriza acestui om primejdios și de violenție fără seamăn vor mai putea da ceva credit cuvintelor sale. Analizați-i bine contrastul dintre fapte și vorbe, dintre proceduri și declarații, nu pe vre-un alt temei, ci singur pe temeiul celor întâmplate în acest război încoaci, ca să vedeți ipocrizia arivistului cum se dă de gol singură.

Acum ne amenință iar cu retragerea. Dar cine nu-și aduce aminte de formula sa „nu-s acasă” pentru lupta între frați” publicată în „Drapelul”, — după ce organizase complotul dela Vas. La Vas a fost rugat cu multă insistență să nu incendieze pacea în Arad și în comitat, să ne răfuim noi între noi dacă avem ceva de răfuit, nu! A fost răspunsul omului plin de otrăvă, care nu voia pacea, nici începtarea, ci război cu ori ce preț, mincierea oamenilor de cinste, ca dânsul să pună mâna pe „Tribuna” și pe alte situații, asupra cărora jinduia cu argății săi de ani de zile.

Când a plecat la faimoasa ședință din Dolapesta, tuturor le spunea neștrămutata sa hotărâre de a se retrage, căci „nu reușea să primească răspunderea” unui război intestine, dar acolo cine a sedus bunăcredința membrilor din comitet cu cele mai grosolane minciuni și a provocat de-a dreptul războiul cu care ne secătuim de ani de zile puterile, decât dânsul.

Acum iar se retrage, căci lui nu-i trebuie nici bani, nici măririi, dânsul, suflet curat și candid, n'are decât o singură dorință scumpă sufletului său: *partidul ro-*

mân să fie tare, unitar, solidar, încheșat pe temeiuri puternice în cadrele disciplinei de fier, care să fie în stare a zdrobi la moment pe oricine ar încerca să atenteze la solidaritatea națiunii române din Ungaria și Transilvania.

O, sărman, fanfaron ridicol! Dar pentru a întări partidul, a-l face solidar, încheșat și tare a trebuit să învrăjbești omul cu om, să distrugi buna înțelegere în singurul oraș și comitat, unde domnia o adevărată armonie socială, care înfiripase un avânt pe toate terenele, unde politicește eram mai tari și mai consolidati, comitatul care ne-a dat patru deputați în alegerile anterioare, și care era fortăreața cea mai puternică a partidului național, să arunci în mijlocul acestei armonii frățești tăciunele discordiei pe vorbe de nimic, pe cancanuri, uri și intrigi, pe cari singur li-ai urzit și plănuit? Ce-i ardea grandomanului Vaida-Voevod, pe care a fost ușor să-l atâte la munca nefastă, căci îl știe lumea întregă ce om de înțelegere, ordine, disciplină și pace e, de frumoasa solidaritate din Arad și comitat?

Dar simte și ipocritul că trebuie să spue ceva, pentru că totuși a provocat această groaznică desbinare între frați. Și auziți ce spune, cu ce-și motivează criminalele fapte:

„Și fiindcă îl cunosc atât de bine pe P. C. Sa părintele protosincol Roman Ciorogariu, am știut ce mă așteaptă, când eu groază a trebuit să mă lapăd de dânsul și de „Tribuna” în momentul, când m'am convins definitiv despre aceea că P. C. Sa s'a hotărât a completa opera I. P. C. Sale părintelui arhimandrit și vicar episcopese Vasile Mangra, spargând prin „Tribuna” partidul național român”.

S'a convins d-sa definitiv. Dar spune-ne și nouă pe ce se întemeiază aceasta convingere a D-Tale? Intr'o broșură, bazată pe documente, între cari își publică până și cea mai intimă corespondență, părintele Ciorogariu spulberă cu cele mai clasice dovezi, toată intriga infernală a goldiștilor și voivozilor, e suficient doar să aduci împotriva acestor probe strălucitoare simpla afirmația ta calomnioasă și mincinoasă? Dar spuneți ceva, pentru Dumnezeu domnilor, mințiți înainte, ticlușiți cumva vre-o calomnie măcar ca și cea cu numărul unghuresc scris de Goldiș, dați în sfârșit orice simulacru de dovadă, dar dați ceva, căci dacă ați avea bunul simț cel mai elementar, ar trebui să fie penibil pentru DVoastră, svârcolirile astea în fața opiniei publice, cu vorbe late și goale.

Ce credeți că opinia publică nu vă urmărește cu atenție toate apucăturile detestabile cu cari încercați să mistificați lumea? Ați afirmat că suntem vânduți lui Jeszenszky, acum nu suflați nimic despre asta, a cheltuit nobilul personajiu Vaida rîuri de cerneală ca să dovedească în monumentala sa operă a ridicolului, cu citate din articolele lui Goga că suntem vîn-

duți lui Tisza, acum tăceți, ați afirmat că am scos număr unghuresc în onoarea lui Tisza, nici un cuvânt, credeți doar domnilor că aveți brevetul de a sfida în chipul acesta opinia publică! În schimb ce vedem: vin câțiva oameni onorabili și-i spun în față dlui Goldiș, să subordoneze interesele sale particulare intereselor generale, d. Goldiș îi somează în public să-și probeze afirmațiunile. Oamenii vin și-i aduc probele cerute, iar d. Goldiș, când i-se presintă probele îi insultă în scrisori particulare.

Vine părintele Ciorogariu, cu dovezi, date zdrobitoare, răspunsul e „conliturghisitor” și „mangrist”. Dar ce a pățit însuș d. Iorga, cu acest om fals și de cea mai patentată reacredință! Și ce a avut de spus la zdrobitoarele osânde ale dlui Iorga, care a trebuit să-i refuze orice explicații pe cale de scrisori, căci în toate mințea cu nerușinare.

În scrisul acestui om nu-i nici o convingere, nici o credință, totul e ipocrisie, minciună, perversitate sufletească și lipsă de demnitate omenească. Cetitorii cunosc toate momentele polemicilor din acest an, își aduc aminte cum i-au probat dd. Goga și Triteanu minciunile în mod public, își aduc aminte și de modul cum l'a tratat d. Lupaș în câteva ocazii de polemică. Dar putem să adăogăm, că amândoi acești d-ni nutresc cea mai perfectă scârbă față de aceasta lipsă de caracter și demnitate a dlui Goldiș. Ei bine, își pot închipui cetitorii, că după toate cele întâmplate, acum câteva săptămâni d. Goldiș s'a adresat către amândoi cu câte o scrisoare plină de efusiuni prietenești, spre cea mai mare uimire și scârbă a amândurora. Dsa numește însă aceasta perversitate sufletească *artă a vieții*, cum obișnuia adesea să scuze ticăloșiile în viața publică.

Artistul recurge acum la o notă sentimentală. Iată omul care ar fi fericit să poată aduce jertfa persoanei lui pe altarul păcii, dar... „dacă idealul nu mi-l pot sluji decât macinându-mă mai departe în luptă, — să fie luptă! Il chiamă pe om lupta sfântă, n'ai ce zice. Aceasta o făcuse și d. Suci, care-și aranjase o retragere clasa I mai anul trecut, ca la două săptămâni să revie. Nu-i lasă pe oameni *idealul*...

D. Goldiș, ne mai apostrofează apoi în articolul său, cu privire la răspunsul ce ni-l dă la acuzația noastră despre pofta sa de bani și măririi personale astfel: „Are oare „Tribuna” cinstea să ieie act de această constatare și să tragă apoi convenițele consecvențe?”

Iată răspunsul nostru la întrebarea această precisă:

Ne facem o datorie de onoare să-i răspundem dlui Goldiș și să tragem și convenițele consecvențe, dar întâi să binevoiască a răspunde dsa la o întrebare mult mai veche cu care ne datorează și pe care i-o cerem de un an de zile:

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

Cine a scris articolul unguresc din „Tribuna” la adresa domnului Tisza despre care d. Vaida scrie în broșura sa următoarele:

„La 1903, 10 Nov. Nr. 198 „Tribuna” „întregului neam românesc”, cum o numește d. Onu, a publicat un articol de fond de împăcare în limba maghiară, închinat contelui Tisza. A fost și aceasta numai o „simulare” a lui Mangra și Ciorogariu spre a zăpăci pe Tisza și a-l „pune sub picioare”, deci un lucru „cinstit”. Nu însemna aceasta a te „abate” dela programul partidului național român.”

Să mai punem odată la încercare valoarea vorbelor, ca să se vadă ce înseamnă ele în gura dlui Goldiș?

Mistificare?

De câte ori ai în fața ta un om mai bătrân decât tine, un om de o înaltă poziție socială plină de răspundere, simți o jenă, o adâncă părere de rău, dacă trebuie să-l contrazici. Ți pare că se ridică atunci înaintea ta, și dacă nu omul care poate avea și slăbiciuni și greșeli, dar înalta lui poziție alături de grava răspundere împreună cu ea. Aceste două te îndeamnă totdeauna să taci, să nu compromiți pe acel om. Dacă totuși vorbești, o faci fiindcă sentimentul tău de dreptate și adevăr este cu mult mai mare, e biruitor.

Cam în această situație mă aflu acum și eu, modestul scriitor al acestor rânduri. În numărul 243 al acestui ziar, sub titlul „Cei cu tradarea”? am publicat o convorbire a mea avută la Buteni, cu d. Dr. T. Mihali, prezidentul clubului nostru parlamentar. Seriam atunci:

Am remarcat (în convorbire!) că sunt unii între Români noștri, cari își scuză atitudinile lor politice potrivit partidului nostru național, prin mișcarea de primenire pornită de „Tribuna”. Uită acești indivizi, mangriști bunăoară, am zis, că acei cari fac să răsună prin „Tribuna” glasul spiritului de progres al vremii, îndemnați numai și numai de cele mai curate sentimente naționale, sunt atât de departe de șubredele lor credințe, încât în privința aceasta ei (mangriștii) mai ușor ar încăpea într-o tabără cu d. Goldiș, de pildă.

D. Mihali a ris cu poftă și a zis:

— Da, este adevărat. Dvoastră vi-s'a creat o situație falsă. Dacă vrea cineva vă poate scoate trădători, dacă nu, nu. Toate astea nu aveți să vi-le mulțumiți decât dvoastră.

Și arătând cum s'a continuat convorbirea am scris mai departe:

— Foarte bine dle prezident, dar atunci pentru ce permite-ți să se urmeze prin organul dvoastră autorizat acea urită campanie cu acuze de tradare împotriva „Tribunei”?

Iar d. Mihali a răspuns:

— Ei vezi da, asta-i alteeva. Eu n'am nimic cu redactarea „Românului”. Acolo d. Goldiș e mai mare. De altfel totul e chestie de tactică...!

În fața acestor rânduri ale mele, d. Mihali scrie însă cu ajutorul unui... interviu următoarele:

— Nu corespunde de loc adevărului! (afirmațiile mele!) Este aceasta o mistificare cu scopul de a stârni neînțelegeri între membrii comitetului. Căci eu niciodată n'am susținut că d. Goldiș e vinovat pentru actuala dezbinare. În convorbirea ce-am avut-o cu acel „tânăr oțelit” pe vremea adunării populare din Buteni, dânsul susținând că s'a creat o situație falsă „Tribunei”—deoarece cei mai mulți mangriști se dau întâi drept tribuniști și apoi se manifestează ca mangriști — eu am răspuns numai atât: „E lucru firesc că mangriștii numai sub firma tribunismului se pot afirma în viața noastră publică — fapt remarcat și în broșura dlui Dr. Vaida.

Mărturisesc încă odată: sint o mare părere de rău că trebuie să-l contrazic eu cea mai mare hotărâre pe d. Dr. T. Mihali și trebuie să contribui prin aceasta la spargerea nimbului de corectitudine, care trebuie să planeze, cel puțin, în jurul unui vice-prezident de partid și prezident de club parlamentar. Eu, cu toată desmintirea ce o dau astăzi în „Românul” d. Mihali, îmi susțin întru toate rândurile pe cari le-am publicat în numărul 243 al „Tribunei”. D. Mihali, nu numai că a spus exact ce am reprodus eu în „Tribuna”, dar la sfârșitul convorbirii noastre dela Buteni, probabil, dându-și seama că a avut lipsa de tact să spună prea multe unui „tânăr oțelit” ca mine, a mai adăugat și următoarele:

— Astea ți-le-am spus dtale numai prietenește.

Iată, însă, eu cu toată considerația ce a avut d. Mihali față de mine numindu-mă prieten al d-sale, ținând seamă de desvelirea adevărului întreg într-o chestie atât de importantă, am călecat toate datoriiile de prietenie și am publicat o convorbire „prietenească”. Am făcut însă acest lucru chiar și în interesul dlui Dr. Mihali. Ii dam în chipul acesta prilejul să spulbere o calomnie care de un an de zile a ținut în fierbere întreaga opinie publică românească. Că d. Mihali mă desminte acum? Ce să zic? Îl privește. Dar nu numai atât! D. Mihali poate să mă mai desminte încă odată — sunt sigur că pe mine, un biet tânăr oțelit care mai are păcatul să fie și redactor la „trădătorească” Tribună, mă va omori cu oficialitatea și bătrânețea de cari se bucură din mila neamului românesc și a lui Dumnezeu — și mă va putea da pe mâna organului autorizat să mă pocnească în cap cu examenele pe cari le-am făcut și nu le-am făcut. Eu îmi voi susține însă și pe mai departe afirmațiile mele.

În fața marelui public românesc care nu are de unde mă cunoaște, pentru adevăr, eu dau garanție cinstea tineretelor mele. D. Mihali poate să dea, în ori ce caz mai mult, distinsa sa situație de care s'a învrednicit după vremuri: prezidenția, viceprezidenția și alte multe, la cari voi mai adauge însă, pentru informația publicului, încă ceva: cazul dela Brașov, când, din fericire între martori, d. Mihali a afirmat că trădătorul Eugen Brote ar mai fi colaborat

la „Tribuna” până în Iulie a. c. Un neadevăr pe care a fost somat să-l dovedească, pe care nu l'a dovedit însă nici până în ziua de astăzi.

Acum creadă cine pe cine vrea, în orice caz d. Mihali are ghinion cu convorbirile particulare.

Eugen Goga,
redactor la „Tribuna”.

„Chestia personală” a dlui Goldiș

Nici odată n'am nutrit nădejde că dl Vasile Goldiș își va recunoaște păcatele săvârșite împotriva cauzei naționale. Am nutrit, însă, nădejdea că alții, și în rindul întâi comitetul nostru național, va ști găsi mijloacele să pună capăt uneltirilor acestui om intrigant. Se pare acum că și această a doua nădejde am nutrit-o în zadar. Dl Goldiș și azi umple coloanele organului autorizat cu proza sa murdară.

La insultele acestui intrigant, am publicat în numărul nostru de Duminecă „Un răspuns” în care dovedeam că dl Goldiș este „omul de cea mai patentă falsitate și rea credință, pe care l'a cunoscut vreodată viața noastră publică... mincinos de profesie și om nefast...”

În lunile din urmă „Tribuna” a dovedit cu prisos îndreptățirea acestor afirmații. În articolul nostru de Duminecă am repetat, în mod sumar, acuzele la cari dl Goldiș nu vrea să răspundă deodată cu capul și nu răspunde nici în articolul de azi cel publicat în „Românul” sub titlul „În chestia personală”.

Dl Goldiș bate câmpii. Vorbește de „prietenia de zece ani” cu părintele Ciorogariu: spune că n'a luat nici un ban pentru colaborarea sa la „Tribuna” de care „a fost preamărit” (cecece nici n'am afirmat. Uită să spună, însă, că parte din articolele aceste elogioase erau scrise de d-sa) și termină cu declarația că are o singură dorință: „partidul național român să fie solidar, tare, unitar, închiegat etc.”

Dovezi, însă, dl Goldiș nu aduce în sprijinul acestei dorințe... pentru că nu poate aduce. Toată activitatea sa este în contradicție cu această afirmativă dorință.

Noi însă dovedim din nou falsitatea patentă a dlui Goldiș și-i punem din nou întrebările la cari n'a voit și nu vrea să răspundă. Cunoșcându-l însă, facem dintru început rezerva: desmintirile sfruntate nu le putem socoti drept răspuns. Dacă dl Goldiș nu vrea să se adreseze altor foruri, să supună chestiunea unui juriu, ales din sânul comitetului național, în fața căruiu comitetului dovedi cu martori temeinicia acuzelor noastre — la cari dl Goldiș nu vrea să răspundă.

Le reasunăm:

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

Di Goldiş și Tisza.

La „celebra” broșură a dlui Dr. Al. Vaida Mangra, Tisza și Tribuna”, la pagina 42 d. Vaida (fără îndoială informat de d. V. Goldiş) scrie:

„Cu „leul dela Gesz” — precum l'a numit Mangra pe contele Tisza — „Tribuna” susține de altmăduri vechi prietenii. Ea deja la 1903, în 10 Noembrie Nr. 198, i-a dedicat protectorului ei, Tisza, un articol de fond, care pleda pentru pace. Acel articol de fond era scris în cea mai frumoasă limbă maghiară, ca contele Tisza să se poată delecta și convinge cu ochii proprii că „Tribuna” este propagatoarea ideii de „pace”, așa după cum o înțeleg „pacea” leul dela Gesz și nașul său cameleonul dela Coica...”

„Românul” de sub direcțiunea dlui V. Goldiş grabit să reproducă și aceste rânduri — fără să le comenteze.

Ei bine, Autorul acestui articol scris „în cea mai frumoasă limbă maghiară” este însuși d. Vasile Goldiş, care la 1903 era atotputernic la „Tribuna”. El l'a scris românește, el l'a tradus în ungurește, — dar în propria sa gazetă are cinismul să ne amuze pe noi!

Mai e nevoie să dovedim „perfidia și falsitatea patentă” a dlui Goldiş?

D. Goldiş și Șeghescu.

Într'un articol de fond publicat de d. Octavian Goga în „Tribuna” se spusese despre d. Goldiş că cu un prilej recent l'a numit pe d. Dr. Ioșif Șeghescu, deputat guvernamental și profesor universitar „al doilea regenerator al neamului românesc”.

D. Goldiş a răspuns a doua zi, bătându-și joc de articolul dlui Goga și declarând că niciodată nu l'a numit pe d. Șeghescu „al doilea regenerator al neamului românesc”.

D. Lazar Triteanu, asesor consistorial în Sibiu, adresat atunci dlui Goga o scrisoare (publicată în numărul 167 al „Tribunei”) în care spunea între altele:

„Mă surprinde curajul dlui Goldiş că acest fapt notorie, despre care știe Aradul, Sibiuul și Caransebeșul, îl numește simplu o „minciună infamă”.

Îți aduc la cunoștință că eu însumi am auzit dela chiar d. Dr. Ioșif Șeghescu că d. Goldiş, cu prilejul unei inspecții a pedagogiei noastre din Arad, l'a numit „regeneratorul neamului românesc”...

D. Șeghescu a mai fost pe urmă la Sibiu și a declarat înaintea tuturor că da, d. Goldiş într'a-l numit „regenerator al neamului românesc”.

Și d. Goldiş n'a mai zis nici un cuvânt, a tăcut mulcom în chestia aceasta, dar a continuat să insulte și calumniere.

Nu este și aceasta o „falsitate și perfidie patentă”?

D. Goldiş și Apponyi.

Înainte cu câteva săptămâni s'a publicat în „Tribuna” o corespondență din Sibiu în care se spune următoarele:

„Pe vremea discuției parlamentare a leilor școlare, autoritățile noastre bisericesti au avut în repetate rânduri să comunice cu ministrul de culte de pe atunci, contele Apponyi. În cursul unei audiențe acordate unui membru al consistorului gr.-or. român din Sibiu, contele Apponyi s'a exprimat în felul următor despre deputatul „naționalist” V. Goldiş: *„Mondja meg Goldiş László képviselőtársam, hogy tudva hazudott, mert másképp beszélt nekem és másképp beszélt a házban”* (Să-i spuie deputatului Vasile Goldiş că a mințit în audiență, pentru că altcum a vorbit cu mine și altcum a vorbit în Cameră).

D. Goldiş a tăcut la acuza aceasta gravă, cea mai gravă ce i-se poate aduce unui deputat naționalist, — iar când a început să vorbească a continuat cu insultele și calomniile sale ordinare.

Nu este aceasta o „perfidie și falsitate patentă”?

Goldiş și Pecican.

De o perfidie tot atât de patentă a fost d. Goldiş și în chestia închiderii școlii a 5-a din Arad. Azi vară puse la cale o „sonare” la adresa dlui Oncu, iscălită de un țaran din Pirneava Aradului, Pecican, care la 19 Octombrie s'a prezentat, în Arad, contelui Tisza ca să se plângă împotriva „ultraștilor naționaliști” și să ceară numirea învătătorului destituit Aurel Miklósy („o victimă a ultraștilor din jurul „Tribunei”) ca învățător de stat.

În vreme ce soma meru pe d. Oncu să se mărturisească vinovat și-și înocia din vreme în vreme acuza minciinoasă, d. Vasile Beleş, protopopul gr. or. al Aradului, a trimis „Românului” o rectificare în care restabilește adevărul față de afirmațiile minciinoase ale lui Pecican și tovarășii. D. Goldiş a refuzat, însă, publicarea acestei rectificări.

Perfidia dlui Goldiş se manifestă și mai vădit din faptul că nimeni nu cunoștea mai bine chestia acestei școli decât însuși d. Goldiş, prin mâinile cărui au trecut toate actele ce privesc închiderea vremelnică a școlii; acte dintre cari aproape toate poartă iscălitura dlui V. Goldiş, secretarul consistorului român din Arad.

D. Goldiş știa deci mai bine decât ori cine altul că tot ce afirmă Pecican și tovarășii săi sunt minciuni sfruntate. Știa mai bine decât ori cine altul că școala aceasta nu s'a închis în urma „îngrijirii nefaste” a dlui N. Oncu, ci s'a închis, vremelnic, din două motive: din lipsă de bani pentru susținerea ei și din lipsă de elevi. Știa că chiar d. Nicolae Oncu și soții săi au făcut ce le-a stat în putință să împiedice închiderea școlii, îndemnând părinții să-și dea copiii la școala românească și susținând școala această vreme de 7 ani. Bilanțul a fost o datorie de peste 7000 coroane.

Scrisori din București.

Activitatea politică. — Ideia democratică. — Proiecte de legi. — Plângeri și plângeri. — Un suspin ce ar trebui ascultat.

București, 14 Noembrie.

Activitatea politică a început. A început deocamdată potolită, ca orice activitate la începutul ei. Având însă în vedere numărul cel mare de întruniri ținute în diferite orașe ale țării, putem prevedea patimile ce se vor deslănțui.

Din mulțimea discursurilor cari se țin, din poporul de învinuiri reciproce, cari în treacăt fie zis, sunt destul de exagerate, se desprinde totuși o idee frumoasă, care, servită cu credință, cu dragoste de binele obște, va aduce cu timpul cele mai bogate roade: Ideia democratică.

Peste tot, partidele politice au început a înțelege nevoia de a chema la viață și masele mari ale poporului, care până acuma era neglijat, care, nelămurit asupra drepturilor sale, știe doar atâta că la un moment dat se schimbă primarul, că e ordin dela stăpânire să votez pe cutare. Grație luptei purtate de conducătorii dela sate, grație publicațiilor destinate anume mulțimei, lumina a început să pătrundă și odată cu ea în suflete se trezește conștiința, demnitatea, dorul de viață. Nu va trece multă vreme și — având în vedere progresele ce le fac satele, vom vedea și țărănimea reprezentată prin oamenii ei în parlament.

Ideia democratică este propagată cu deosebire

de partidele din opoziție. La recente întruniri s'a accentuat necesitatea de a se lărgi colegiile electorale, ba unii oratori au mers până acolo încât au declarat că vor lupta, odată ajunși la putere, pentru introducerea votului universal, un punct care de altfel a fost înseris în programul naționalist, care prevede lupta pentru acordarea dreptului electoral pentru toți Românii.

Că aceia, cari la ultimele întruniri au pledat cu atâta foc pentru ideea democratică, odată ajunși se vor ține sau nu de cuvânt, este altă întrebare. Deocamdată constatăm că se accentuează această idee, că se vorbește fără înconjur de drepturile mulțimei, că mulțimea se trezește. Și pentru moment este destul.

La venirea sa la putere, guvernul actual a publicat un manifest prin care anunța o serie de legi menite a ușura pe deoparte traiul atâta de greu, iar pe de altă parte a da tuturor posibilitatea de a-și putea manifesta liber credințele, de a înainta pe un teren sau altul. Dintre toate făgăduielile, aceea, care a fost primită cu mai mult entuziasm a fost aceea că se vor împărți între țărani moșiile de mână moartă, creindu-se proprietatea mijlocie, de care societatea românească are atâta nevoie.

Chestia, după cât se pare întâmpină multe greutăți. Ea este studiată, dar cu un proiect în acest sens, probabil, nu se va veni în actuala sesiune parlamentară. Până acuma s'au anunțat însă câteva legi, cari vor putea fi binefăcătoare unor anumite clase sociale. Proiectele, așa cum se anunță sunt însă numai dovada intențiilor celor ce le-au alcătuit. Ele sunt însă supuse la modificări cu ocazia discuțiilor din cameră și senat, modificări de multe ori esențiale, cari fac să nu mai eunosti în legea votată proiectul anunțat.

Un proiect de lege, primit cu simpatie este acela al asigurării muncitorești. Proiectul prevede înființarea unei case centrale a meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești. Interesele profesionale, asigurările și creditul meseriașilor vor fi sub sfătuirea, priveghierea și autoritatea acestei case. Cu chipul acesta întreaga viață muncitorească va fi sub o unică ocărmuire.

În expunerea de motive se arată scopul național și cel social al acestei legi. Interesul național, întru cât se prevăd măsuri pentru buna pregătire și pentru încurajarea meșteșugarilor români, interesul social întru cât legea prevede organizarea cât mai grabnică a asigurărilor muncitorești.

Așa este firea omenească. Ori cât l-ar ajuta pe om norocul, el nu va fi nici odată pe deplin mulțumit. O anchetă în clasele sociale, cari, după părerea tuturor numai rău nu pot sta, ar dovedi aici și în ori care altă țară că în mijlocul ei domnesc nemulțămiri adânci.

Iată de pildă situația preoților din țară. Este relativ destul de bine asigurată. Și cu toate acestea, odată cu deschiderea sesiunii parlamentare, vedem înaintându-se memoriile cu privire la îmbunătățirea sortii preoților. Se expun plângeri, se cer adăogiri de salarii și se cer multe altele. Dar care ar fi puterea în stare să-i mulțamească pe toți? Și odată cu deschiderea sesiunii parlamentare, nemulțămii încep să se ridice din toate părțile. Țin întruniri, votează rezoluțiuni, trimit deputațiuni la primul ministru. Și chiar, dacă cererile se pun la dosar, omul e mulțumit că le-a formulat. Astfel vedem acum vorbindu-se în ziare de cererile absolvenților facultăților de drept, cererile funcționarilor comerețiali, cererile negustorilor de cărbuni. Toți cer. E vorba însă pe contul cui se formulează cererile?

Și acum, la începutul unui nou parlament s'au mai ridicat de undeva plângeri. Adică s'a ridicat dinios suspinul a zeci și sute de suflete cari ispășesc un păcat ce nu era al lor. E plângerea văduvelor și a mamelor acelor nenorociți din ju-

Prima și cea mai veche
CASĂ DE CLAVIRE
este a lui

Franz și Albert Renner
Hmșoara-Iosefin, str. Hunyadi 12.

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. Prețuri
ieftine.

dețul Dolj, cari au căzut morți în timpul războaielor, sau cari își ispășese în ocnă păcatul de a fi crezut că o lume se poate schimba într-o zi așa după cum ar vrea ei. Petiția, prin care aceste femei cer dreptate și iertare este adresată ministrului de justiție. „Cu mult mai mare ne este durerea, când ne gândim că o parte din prea iubiiții noștri, aleși sunt în viață. Gemetele lor înăbușite ajung până la noi. Și noi cu tot dorul de a le reda viața, nu putem face nimica pentru ei”.

Acestea sunt dureri mari, al căror suspin, da, ar trebui ascultat. Al căror alin ar trebui să vină cât mai curînd.

Correspondent.

Cronica științifică.

De-ale naturii.

IV.

Te întreb, stimat cetitor, la ce servește urechea? „Auzului!” îmi vei răspunde. Da, urechea e organul auzului, acest adevăr e incontestabil. În cele următoare însă îți voi dovedi, că pe lângă auz mai are alte funcțiuni însemnate. Astfel de ex. la pește are, între altele, și rolul unei matricule. Otolitul, unul din oscioarele auditive, care se află în camera mijlocie a urechii, crește cu o oarecare regularitate. An de an capătă încă două scoarțe noi, una iarna, alta vara, una albă și alta mai întunecată. Astfel, vrînd să fli etatea unui pește, tai în două otolitul, îl așezi sub lupă și numeri inelele. Din numărul lor constăți numărul semestrelor, câte a viețuit, pe cari divizându-l cu doi, afli anii vieții sale. Experiența nu-i atât de ușoară pe cât se pare, căci la mulți pești nu se disting bine inelele, și afară de aceea metoda de preparat al otolitului e tare dificilă. În orice caz e însă interesant acest fenomen, atât de asemănător cu formarea de inele la pomi.

Aceasta numai ca dovadă, că urechea are și altă însemnătate decât aceea de a fi organ auditiv. De astădată ne vom ocupa mai amănunțit cu un alt fenomen, strîns legat de ureche, anume cu *sensul al șaselea*. Nu te speria, stimat cetitor, nu ne vom ridica în sferele transcendente, în împărăția spiritelor, pe cari, — după aserțiunile spiritiștilor, — le putem aperi cu sensul al șaselea, ci ne vom mărgini a studia unele animale pămîntene, la cari vom afla un nou sens, de tot diferit însă nu de sensul al șaselea al spiritiștilor. Acesta e *simțul echilibrului*, descoperit abia pe la sfîrșitul veacului trecut. Mulți învățați au vrut să-l înroleze în grupul sensurilor inferioare, — tactil și muschiular —; ușor ne vom convinge însă din cele următoare, că el e de tot deosebit, și că merită să fie drept de sine stătător.

„Panta rhein”. toate se dezvoltă din mic, nimic nu se naște perfect, — iată maxima de care sunt condușiologii moderni, a căror cercetări se bazează pe legile evoluționismului. Culmea evoluției organismelor e omul. Precum însă omul a trebuit să bată cale până să ajungă de la imperfecțiune până la treapta înaltă de perfecțiune psihică și fizică pe care se află azi, astfel nici organele sale nu se vor fi înfăptuit perfecte din capul locului, ci vor fi trebuit să se desvolte treptat, din formațiuni primordiale.

Nici urechea, organul auzului nu va fi scăpat de aceste legi naturale. Și iată, cercetările biologiilor ne dovedesc, că e adevărat ceea ce presupunem.

Peștii au urechi — n-au însă auz dezvoltat. La ce le servește atunci organele auditive? Urechea lor însă nu e completă, ei constă numai din cele

trei ducturi semicirculare. S'a făcut următoarea experiență: dacă găurești ducturile astea și lași să se scurgă serul din ele, peștii nu mai aveau simțul echilibrului: înotau pe spate, pe laturi, cu capul în jos și coada în sus; acuma se știa, că urechea peștelui nu mai e organul auzului, ci al simțului de echilibru.

Savantii începură să caute și la alte animale organe analoge. Kreidl, un învățat german, află la meduse beșicuțe mici, în cari erau niște pietricele. Gravitațiunea pămîntului caută să dea pietricelelor poziție normală față de pămînt. Când însă pozițiunea față de pămînt e normală, corpul întreg al medusei e în echilibru. Turburîndu-se acesta, și pietricea se mișcă, schimbarea e înregistrată de nervi și medusa tinde să-și afle iarăși echilibrul. Un astfel de aparat au și racii. Scoțându-i pietricea din beșicuță, racul pătește ca peștele fără ureche: pierde simțul echilibrului și înoată pe laturi. Kreidl i-a băgat în beșicuță o pilitură de fier: racul își reia poziția obișnuită. Când aduse un magnet în apropierea racului, acesta începu să se ia după el. Dacă Kreidl ducea magnetul de dreapta, racul se culca pe partea dreaptă; îl ducea în jos, — racul se culca pe spate. Astfel îl sili pe bietul animal să joace după cum fluera — magnetul.

E clar deci, că funcțiunea primordială a urechii nu a fost auzul, ci simțul echilibrului. Medusa, care e un animal simplu organizat, n'are nevoie de un aparat complicat: beșicuța direcțională era încă ajuns pentru menținerea echilibrului în apă. Cu cât ne apropiem mai mult de animalele mai dezvoltate, cu atât vedem că organul echilibrului se perfecționează. La rac aflăm un aparat mult mai complicat. La pește beșicuța direcțională s'a transformat chiar în ureche, care însă nu — aude! Pentru ce i-ar și trebui peștelui auz? El trăiește în apă, unde nu există zgomot. Cât de tare dezvoltat ar fi auzul său, el n'ar auzi pe dușman când se apropie. Dimpotrivă însă, cu sensul său de echilibru e în stare să aperecapă orice mișcare în apă. Deoarece s'a și îngrijit mama Natura, ca să aibă un organ acomodat traiului său.

S'a întâmplat însă demult, în urmă cu milioane de ani, că multe ape au secat și mulți pești au fost siliți să-și schimbe felul de trai acvatic în terestru. Cei cari s'au acomodat, au putut supraviețui această schimbare, dimpotrivă cei cari n'au putut, au pierit. Astfel se născură amfibiile, mai târziu reptilele, și în sfîrșit pasărilor și mamiferelor. Se născu acuma necesitatea, ca pe lângă un organ, care să aperecapă schimbări de echilibru și vibrațiuni dure, să se creeze unul simțitor față de cele mai fine vibrațiuni aeriene, față de ton.

O parte a organului echilibrului, a urechii, se făcu tot mai fină, tot mai sensibilă. Urechea se împărți în două secții: secția echilibrului și secția auzului, cari se rapoartă ca o cumpănă zecimală la o cumpănă de laborator, sensibilă față de fragmente din un miligram. Și azi încă și-a păstrat urechea pasărilor și a mamiferelor (inclusive a omului!) facultatea de a controla echilibrul corpului. În antecamera urechii se află și azi încă niște cristale mici de var, analoge pietricelelor din beșica direcțională a medusei și a racului. Ca și peștele, are și omul cele trei ducturi semicirculare în interiorul urechii, pline cu un fluid; planurile pe cari zace sunt reciproce normale; când pozițiunea corpului e obișnuită, cele trei coloane de lichid se echilibrează. La cea mai mică turburare a echilibrului corpului se turbură și echilibrul fluidului. Nervii imediat avizează creierul, că e pericol de a-și pierde corpul echilibrul. Creierul iarăși poruncește extremităților, ca să bage de seamă. Astfel se evită pericolul ca să cadă corpul, pierzându-și echilibrul. Dovada acestor aserțiuni sunt următoarele fenomene: o rîndunică, căreia i-s'a nimicit urechea, sbura ca o curcă biată. Oameni surzi la cari organele semicirculare sunt de-

fectuoase, își pierd echilibrul imediat după ce închid ochii. Cealaltă secție a urechii — bine cunoscută tuturor, — s'a dezvoltat tot mai mult, s'a făcut capabilă de a înregistra cele mai fine vibrațiuni de aer, s'a dezvoltat până la fineta urechii mui Beethoven, Mozart, Wagner!

V. B.

Cronica externă.

O pretendentă la tronul Turciei. La Londra trăiește o doamnă care urmărește cu un mare interes peripețiile războiului din Tripolis.

Este principesa Eugenia Nikefora Paleologa, care, după propriile-i susțineri, e o descendență directă a lui Constantin cel Mare, și, prin urmare, pretendentă la tronul bizantin.

Deși această interesantă femeie, în vînză de cincizeci și cinci de ani, are în vînză sîngele Paleologilor, Nikeforilor, Komnenilor și al altor familii regale (numele căreia, însă, nu se prea pot spune la genitiv) cum sunt familiile Duca, Lascaris, etc., deși, zice, această interesantă femeie se apropie de 60 de ani, a știut însă, să-și păstreze și până în ziua de azi, unaltă farmecul tinereții.

Iată ce a declarat unui colaborator al ziarului „Throne and Country”, care s'a crezut dator, în aceste zile așa de turburi pentru imperiul bizantin, s'o intervieweze:

„Sunt născută la Malta și cred de oarece ori supusă engleză, că guvernul britanic ar trebui să sprijine pretențiile mele la tronul din Constantinopol, în ziua când — ceea ce se va întîmpla mai curînd sa unai târziu — imperiul osmanic se va dezagrega.

„Nu există nici un om care să poată dovedi drepturi mai inatacabile asupra Constantinopolului ca mine; și eu m'ași mulțumi numai cu stăpînirea asupra Bizanțului, lăsînd Paterilor mîna liberă asupra restului teritoriului turc, pe care îl pot împărți între dînsle.

„Acum cîțiva ani s'a format un comitet, care face parte cea mai distinși demnitari ai imperiului britanic; acest comitet, atunci cînd cazul va fi sunat, își va da toate ostentabile imaginabile ca să mă pună pe tronul strămoșilor mei.

„Singurul lucru care îmi lipsește sunt banii cari, din păcate, sunt indispensabili, cînd vrei să întreprinzi cu succes un război diplomatic.

„Sunt, însă, convinsă, că la momentul oportun, voi găsi și banii: așa de mare este încrederea ce o am în cauza mea, în prietînii mei și în mijlocii insumi.

„Și încrederea, după cum știți, e puterea ce guvernează lumea”.

Pomonitul ziar mai adaugă că principesa Eugenia nu face impresia unei aventuriere exaltate; o copie a arborelui ei genealogic se află, zice, în arhivele bizantine din Roma.

De altfel, exactitatea afirmațiunilor ei e de adevărată și de marele sigiliu al cancelariei statului din Malta.

Și pentru că interesanta dnă e așa de modestă sunt de părere că ar trebui, în adevăr, să se lase Constantinopolul, în ziua când se va produce în Turcia marele talmes-balmes.

Banii ei-i necesită, ca să poată reprezenta după cum e dreptate presupune, va găsi ea să-și împrumute!

Aviz bancherilor!

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de paste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

INFORMAȚII.

A R A D, 28 Noemvre n. 1911.

— „Românul” și alegerile congregaționale. Am putea da acestor rînduri și titlul „O nouă infamie a dlui Goldiș”. — căci iată de ce e vorba. În numărul său de azi „Românul” publică, cu litere urșive, următoarea notiță:

„În 29 l. e. se țin alegeri congregaționale suplertorii pentru câte 1 reprezentant în *Cermeiu, Totvărădia și Semlac*. Atragem din nou atenția conducătorilor naționaliști din acelea scări asupra acestei împrejurări și în deosebi ne adresăm dlui protopop *Ioan Georgia* și avocatului *Teodor Bardan* din Boroșineu să-și facă datoria și să ducă în *Cermeiu* la izbândă steagul național, asemenea așteptăm dela d. protopop *Procopiu Givulescu* din Radua să îngrijească de cercul *Vărădiei*, unde dsa este stăpânul situației. Vom ține în evidență sprăvurile din aceste cercuri”.

Alică, d. Goldiș atrage „din nou” atenția conducătorilor naționaliști asupra alegerilor congregaționale dela 29 Noemvrie.

Constatăm că „Românul” până azi nici n-a avut act despre aceste alegeri. Numai „Tribuna” a atras atențiunea clubului nostru comitatens asupra acestor alegeri, publicând în numărul dela 16 Noemvrie informația următoare:

„În adunarea congregațională din urmă s-a publicat alegeri pentru cinci locuri de deputați congregaționali. Alegerile acestea vor avea loc la 30 Noemvrie.

Se va alege câte un membru la *Cermeiu, Semlac, Totvărădia, Pănul și Petriș*.

Aviz clubului nostru comitatens!”

Conducătorii clubului nostru comitatens au avut, însă, ocupații mai serioase decât să se intereseze de aceste alegeri și să fixeze candidaturi potrivite. Clubul n-a ținut nici o conferință în chestinua acestor alegeri. Iar acum, în prezinua alegerilor, „Românul” încearcă să arunce răspunse asupra altor oameni, cari ei să ispășească trindăvia conducătorilor comitatens.

A scrie deci că „atragem din nou atenția conducătorilor locali” etc. este o mistificare a opinii noastre publice.

— **Bătjocura bătjocureste...** E o bună vorbă românească aceasta, că bătjocura bătjocurește... Ne declarăm vinovați, că noi am făcut, din omul acesta, în toate privințele mediocru, e vorba tot de d. Goldiș, un om mare, între modestele noastre împrejurări. Trebuie să amestecăm aceste împrejurări specifice ale chimii-

teii noastre vieți de aici, ca să-ți dai seama de entuziasmul cu care căutam să ne infiripăm oameni mari, de cari, vai, orice popor are atâta nevoie. Dar aprecierile noastre puteau să aibă și oarecare adevăr, păstrând natural proporțiile, căci în urmă nu era de loc o atât de mare crimă să-l scoți alături de Suciu, ori Cicio-Pop, pe Goldiș de un om deosebit. Fatalul însă a fost că oamenii aceștia au primit de bani buni tot ce s-a scris despre ei. Văzând că s'au cheltuit aceleași calificative despre d. Goldiș ca despre d. Iorga, despre d. Vaida ca despre d. Carp ori Take Ionescu, s'au crezut în urmă grozav de nedreptăți când au fost readuși la realitate. Și dacă ai încerca azi să spui că oratoria dlui Goldiș e mai prejos decât a lui Apponyi, ori decât a lui Take Ionescu, ți-ai găsi beleua cu frunțușul lanu buniuară, care simte că-l apucă și el încălțuș pe maestrul Goldiș, și, ce poți ști, azi mâne va fi și el un Take Ionescu oarecare. Infumăturile astea au eriat tipuri de deandrepul imposibile între noi, figuri de operetă, distrigând ori ce simț pentru ridicol. Dimpotrivă oameni cu o dosă cât de mică de bun simț trec drept oameni fără talent, și fără dar oratorie. Nu e caraghios, de pildă, să-și bată joc d. Goldiș de oratoria dlui Oncu, care în orice caz vorbește mai bine și mai corect românește ca d-sa. Nu e presumpție ridicolă să-ți bați joc de cuvântările totdeauna calde și simțite ale dlui Oncu, care mănuiește bine fraza românească, incomparabil mai bine decât caricaturștii limbii românești, oratorii Marșeu și Iancu, pe motivul că ar avea și oarecare incoherențe. Dar acest celebru orator Goldiș, s'a făcut doar de pomina, când ridicând cu o ocazie un toast în onoarea unei prea venerate doamne, într'un ton patetic atinse punctul de culminație „...beau în onoarea doamnei X... care a înființat și conduce o școală de menajerie”. Un răs omeric umplu sala. Marele orator, zăpăcit de efectul neașteptat, se opri stupefiat. — De menaj! îi explicară, corectându-se în urmă rușinat.

Dar domnul trece totuși de mare orator în sărăcieșoasa noastră viață intelectuală, nu numai atât, ci se crede îndreptățit să ridiculizeze pe alții cari nu-s oratori, căci vorba asta a ajuns desfigurată de tot înțelesul ei.

Un român din țară s'a oprit astăvară aici în Arad. Frunțușul îl felicită imediat că ce noroc are, mâne e congregație și are să-l audă pe Goldiș. Bucuria era într'adevăr mare și din partea oaspeului. Ne spunea în urmă:

— Regret foarte mult că l'am auzit, miserabil vorbește românește, de ceilalți, d-nii Marșeu și Iancu, nu zic nimic, căci nu i-am înțeles de loc.

Aștia sunt oratorii, noștri, foarte îndușnați, sunt sigur și pentru sirele acestea sincere.

— **„Revoluție valahă” în Hunedoara.** Presa ungurească din capitală, din nou a descoperit o „revoluție valahă” în comitatul Hunedorii.

Pe baza unei telegrame primite din Deva, scriu anume că „altraiștii” români din comitat desfășură din nou o agitație turbată în simul poporului. În noaptea trecută țărani români din Sântindreș (o comună en 839 locuitori, dintre cari 820 Români, N. „Trib.”) s'au înarmat cu securi și coase și au intrat în școala de stat, spărgând și distrigând tot edificiul. Noua școală de stat n'are nici un elev. Locuitorii bucuos și-ar trimite copiii la școală, dar de teama Românilor nu în-

drăznese s'o facă! (Cari locuitori? Românii de teama lor proprie? N. „Trib.”). Și turburarea aceasta e opera ultraștilor dela Deva. Autoritățile au fost amenințate că dacă nu se va casa procesul (?) pornit împotriva agitatorilor pentru școala din Sântindreș vor proceda și în alt chip.

Nu mai trebuie să spunem că știria aceasta e o scornitură tendențioasă. Insuș ministerul de interne s'a văzut îndemnat să o desmintească, spunând că în noaptea de 19 spre 20 Nov. câțiva țărani au spart ferestrele școlii de stat, care este proprietate particulară...

La atât se reduce noua „revoluție valahă”!

— **Piedeca încoronărei din Indii.** Se știe că regele Gheorghe al Angliei se va încorona în scurtă vreme și de împărat al Indiilor. Această încoronare se pare că va întârzia însă cu vre-o două-trei săptămâni din pricina că acel vapor care ducea spre Indii hainele și insigniile de încoronare ale regelui Gheorghe și ale reginei s'a împotmolit la țărnării unei insule aproape de India.

— **Regele Bulgariei la Maj. Sa.** Din Viena se telegrafiază: Regele Ferdinand al Bulgariei, care petrece de câteva zile în Viena, a fost primit ieri în audiență de monarhul nostru.

— **Un Vlaicu — bucovinean.** Din Viena i-se scrie „F. Pop.”:

„În lunie a apărut în „Tribuna” din Arad — și „Foaia Poporului din Cernăuți” a reprodus — acel articol, care s'a ocupat de activitatea compatriotului nostru, a dlui Dimirie Rusu, student la universitatea din Viena, pe terenul invențiilor.

D. Rusu, acel „Vlaicu Bucovinean” precum l'au numit foile, s'a despărțit de țara sa, s'a despărțit de părinții săi — deși cu inimă grea — numai și numai din cauza, ca să fie mai aproape de Wiener-Neustadt, unde este d-sa un oaspe des și plăcut la toate felurile de aeroplane și din cauză, ca să poată avea liniștea necesară, spre a se dedica cu totul științei și tehnicii.

D. Rusu, acel „Vlaicu Bucovinean”, care a jertfit vacanțele și va jertfi poate și alt timp liber, când și-ar putea vedea țara, numai pentru realizarea țintei d-sale, poate astăzi să se bucuere de un succes strălucit, care desigur îi va aduce, cel puțin — după cum se poate vedea din ofertele deja primite dela diferite firme ale mai multor state europene — un venit de 100,000 cor. Desigur că aceste parole îi vor da posibilitatea să luere mai departe la aeroplanul, a cărui realizare e ținta d-sale.

Foaia oficioasă austriacă „Patentblatt” din Viena, cu data dn 1 Noemvrie 1911 a publicat patentul ce l'a primit d. Rusu pentru o invenție

Leos Tolstol.

163

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Napoleon îl primi pe Balaseff cu un aer vesel și amabil. La împărat nu se zărea nici umbră de jenă: de mult timp nu mai admitea el că s'ar putea însela vreodată și că orice ar putea face el ar putea fi rău: aceasta nu fiindă acțiunea în ea însăși ar fi bună sau rău ci pentrucă el o punea la cale.

Împăratul se întorsese într'o dispoziție admirabilă dela plimbarea făcută pe străzile Wilnei unde mulțimea îl aclamase. La trecerea sa, toate ferestrele erau împodobite cu steaguri și covoare, iar damele poloneze se bălăiau batistele în cinstea lui.

El îl așeză pe Balaseff alături de el și îl trată, nu ca pe un ambasador al țării, ci ca pe propriul său curtean, ca pe unul din oamenii cari simpatizau cu planurile sale și se bucurau de proiectele lui. El îl întreabă pe Balaseff asupra Moscovei, nu ca un turist doritor de a cunoaște regiunea unde își propune să se arză, ci cu un aer care arăta că el era curios cum și ambasadorul va fi măgulit de curiozitatea sa.

— Căți locuitori aveți la Moscova? Câte case? Alăvărăt e că Moscova se numește „Sfânta”? Câte biserici aveți acolo?

Când i-se spusă că Moscova are peste două sute de biserici, el întreabă:

— La ce bun atâtea biserici?

— Rușii sunt foarte devoți, răspuse Balaseff.

— Un mare număr de biserici și de mănăstiri e întotdeauna un semn de puțină dezvoltare a unui popor, zise Napoleon privind la Cauilancourt ca să vadă ce efect producea această maxină asupra lui.

Balaseff își permise respectuos să nu fie de părerea împăratului.

— Fiecare țară își are obiceiurile ei, spuse el.

— Dar nicăiri în Europa nu există așa ceva, observă Napoleon.

— Cer iertare Majestății Voastre, dar Spania are și ea multe biserici și mănăstiri.

Acest răspuns al lui Balaseff care făcea aluzie la greutatea ce întâmpinau în acele momente trupule franceze în Spania, și care fu mai târziu viu apreciat la curtea lui Alexandru, trecu nebăgată în seamă printre comeseși. Chipul mareșalilor spunea limpede că nu înțeleseră de fel sensul aseuns al acelei fraze.

Napoleon nu o luă nici el în seamă și îl întreabă eu năvitate pe Balaseff prin ce orase trece drumul la Moscova.

Ambasadorul țării care și păzea limba cu grijă, răspuse: — După cum toate drumurile duc la Roma, tot astfel toate drumurile duc și la Moscova: se poate alege însă drumul dela Pultava, așa cum a făcut Carol XII.

Dar nici aceste cuvinte nu stărniseră nici un efect și Cauilancourt începu să vorbească de incomoditatea drumului către Petersburg și de amintirile lui din Rusia.

După masă trecură cu toții în cabinetul de lucru ca să ia cafeaua, în acelaș cabinet în care cu patru zile mai înainte locuise Alexandru. Napoleon sezu jos și amestecându-și cafeaua într'o ceașcă de porcelan de Sevres, îi arătă lui Balaseff un scaun alături de el.

După dejun omul se simte într'o dispoziție de spirit care îl inclină fără nici un motiv a fi binevoitor față de ceilalți. Napoleon se afla într'o astfel de stare: i-se părea că toată lumea îl adora și că însuși Balaseff era în genunchi înaintea sa. El zise ambasadorului lui Alexandru, cu un suris plăcut și cam ironic:

— Mi-s'a spus că această odă era ocupată de Alexandru? Nu e așa că e curios, generale? zise Napoleon fără a ss gândi că întrebarea aceasta putea să fie neplăcută interlocutorului său.

Balaseff, drept orice răspuns, inclină cu capul.

— Da, în aceeași odaie Vincentgerodet și Stein țineau acum patru zile consiliu, urmă Napoleon cu un zâmbet ironic și suficient... Dar nu înțeleg de ce împăratul Alexandru s'a putut înconjura de inamicii mei personali, nu înțeleg! Nu s'a gândit el că și eu mă pot purta la fel față de dânsul? Să știe că așa am să fac.

El se ridică de pe scaun și respinse ceașca de cafea pe masă.

— Am să gonese din Germania pe toate rudele lui. Badezi, Wurtemberghezi, pe cei din Weimar... da, îi voi isgoni, să le pregătească un asil în Rusia.

Balaseff dete să se înțeleagă că ar fi dorit să se retragă, și dacă asculta acele cuvinte, era că nu putea altfel.

Napoleon nu observă aceasta, ci urmă să-i vorbească, nu ca ambasadorului inamicului său, ci ca unui om care-i era devotat lui și care trebuia să se bucuere de mulțirea fostului său stăpân.

— Și pentru ce a luat împăratul Alexandru comanda armatelor sale? Rășboiul e meseria sa, el n'ar trebui decât să domnească. Pentru ce și-a asumat această răspundere?

Napoleon își scoase iar tabachera, făcu de mai multe ori, în tăcere, înconjurul odăii și, deodată, apro-

a d-sale, încă din timpul studiilor gimnaziale. A muncit mult, până ce a putut patenta această invenție, căci afară de spirjinul colegilor și prietenilor d-sale, n'a aflat altul, cu toate că s'a adresat la mai mulți fruntași ai naemului nostru din Bucovina. Acuma însă își vede roada muncii sale și desigur, că răsplata îi este mulțumita sufletească, ce se poate ceti pe fața d-sale.

Se poate într'adevăr bucura d. Rusu de succesul acesa, noi însă să fim mândri de renumele ce l'a câștigat compatriotul nostru, nu numai pentru dânsul, ci și pentru țara Bucovina și pentru întreg noamul românesc.”

— **Logodnă.** D-șoara Sidi Ursu din Curticii s'a logodit cu dl Dr. George Dragu din Teregova. Felicitările noastre!

— **O nouă operă a lui Puccini.** Giacomo Puccini, marele maestru compozitor al Italianilor, a terminat o nouă operă care în scurtă vreme își va face calea ei prin întreaga lume. Libretul este de origine spaniolă și poartă titlul: „Bucuriile vieții”. E în trei acte și de cuprins vesel. Ziarele italiene înregistrează cu elogii acest cel mai nou produs al geniului italian.

— **Reprezentare teatrală în Lipova.** Nișe serie: După o îndelungată tăcere pot să vă comunicăm iarăș știri frumoase din viul nostru centru de viață românească, din Lipova. Tinerimea română dela noi și din împrejurime, cu concursul excelentului cor „Doina” al dlui învățător **Iuliu Putici** a dat Sâmbătă, în 12 (25) Nov. un prea reușit concert și o reprezentare teatrală în localul dela hotelul „Regele Ungariei”. Cunoaștem de mult iscusința vestită a dlui învățător Iuliu Putici, de data asta însă mi-a părut că s'a întrecut pe sine. Corul, unul din cele mai disciplinate ce se aud la noi, a cântat cu o precizie rară „Motto” de C. Porumbescu, „Doină zic” de I. Costescu, „Hai în horă” de G. Dima, „Serenadă” și „Somnoroase pasărele”, delicioasele inspirații ale lui Eminescu. A plăcut îndeosebi „Hai în horă” de G. Dima, o piesă muzicală care cerește pretutindeni. D. Putici a cântat un solo: „Barbu lăutaru” de V. Alecsandri, remarcându-se și de data asta un talent surprinzător pe scenele noastre provinciale. A fost sărbătorit cu multă căldură.

S'a reprezentat: „Pictorul fără voie”, de Antoniu Pop, „Casa veche” de Adelina Tăslăuanu și „Capriciul unui tată” de Z. Bărsan, toate comedii. Debutantele și debutanții s'au achitat peste așteptări de roluri. D-șoarele Sabina Belu și Olimpia Putici au surprins cu prezența de spirit și cu priceperea ce au arătat în interpretarea rolurilor. Au fost călduros și prelung aplaudate. Dnii Iuliu Putici, Victor Munteanu, Eugen Ișfănescu, Emil

piindu-se de Balășeff, cu un gest repede, simplu și firesc, ca și cum ar fi făcut mosafirului său ceva extrem de plăcut, el își duse mâna la fața generalului rus, îi luă urechea și trase ușor de ea, zâmbind din vârful buzelor.

A avea urechea trasă de Napoleon era o cinste enormă, o favoare pe care toți o căutau.

— Ei bine, adorator al împăratului Alexandru, nu spui nimic?

Lui Napoleon i-se părea afară din cale de ridicol ca cineva să fi putut adora pe altul în prezența sa.

— S'au pus șelele pe căii generalului? întrebă împăratul, înclinând ușor cu capul, drept răspuns la salutul lui Balășeff.

— Dați-i cai din grajdurile mele, are o lungă călătorie în fața sa.

Scrisoarea pe care Balășeff i-o aduse țarului, fu cea din urmă schimbată între el și Napoleon.

Balășeff repetă întreținerea sa cu împăratul în toate amănuntele ei, și războiul începu.

VII.

După întrevăderea sa din Moscova cu Pierre, prințul Andrei plecă la San-Petersburg unde pretestase căl chemau niște afaceri, dar în realitate pentru a-l întâlni pe Anatol Kuraghin, pe care ar fi voit să-l răgăsească. Dar când sosi la Petersburg, Anatol nu mai era acolo.

Pierre îl înștiințase pe cumnatul său că prințul Andrei îl căuta și Anatol se grăbi să primească un post în armata moldovenească, ca să părăsească Petersburgul. În vremea asta, prințul Andrei întâlneau-l pe Kutuzow care-l iubea, primi invitarea acestuia de a-l însoți la armată, căci Kutuzow fusese numit general în șef.

(Va urma)

Ciorogariu și Alexandru Tamșa au fost de asemenea la înălțime. Fărăste că partea leului i-a venit și aici dlui Iuliu Putici, care e una din cele mai populare emoștinte ale publicului românesc din provincie.

După reprezentare a urmat o petrecere cu joc până în zorile albe. În cea mai senină animație. Societatea românească din Lipova și Radna, dar mai ales cea din împrejurime a fost reprezentată la serată în număr foarte frumos.

Cu această ocazie s'au încasat: A) Oferte dela dd.: Antoniu de Moesonyi 20 cor.; Dr. Alexandru Marta 4 cor.; Petru Ionaș 2 cor.; Iuliu Ciugudean 2 cor. B) Suprasolviri dela dd.: Vasile Bogoi 2 coroane, Avesalon Tura 1.80 cor., „Lippai Dalkör” 5 cor., Gheorghe Franțescu 1 cor., I. Olar 1 cor., D. Roșu 1 cor., Florea Crișan 2 cor., Dr. Aurel Cioban 6 cor., și Gheorghe Ranta 60 fil. Cu totul s'a încasat suma de 230 cor., din care scăzând cheltuielile de 131.54 cor. a rămas un venit de 98.46 cor. Venitul s'a întrebuințat pentru augmentarea bibliotecii școlarelor din Lipova cu 159 volume. Datele aceste le public din însărcinarea casarului, d. Traian Iosif.

Cor.

— **Zăpadă în Brașov.** Ieri dimineață a căzut în Brașov cea dintâi zăpadă în iarna aceasta. Fulgii albi au atins, însă, pământul numai ca să se topească numai decăt.

În nordul Ungariei și al Austriei asemenea a căzut zăpadă. În părțile Aradului iarna pare a fi încă îndepărtată.

— **Ministrul-președinte cetățean de onoare al orașului Presburg.** Între membrii consiliului comunal din Presburg s'a pornit o mișcare ca drept mulțumită pentru hotărârea guvernului de a înființa a treia universitate în Presburg, să aleagă pe ministrul președinte Khuen-Héderváry, cetățean de onoare al orașului.

— **Viitorul moștenitor de tron, — maior.** Din Praga se comunică că azi a sosit arhiducele Carol Francisc Iosif din călătoria de nuntă. Tânăra pereche va locui în castelul de Brandeis, dar numai scurt timp, deoarece arhiducele a fost înaintat la rangul de maior, în care calitate va trebui să reacă la Viena, la noul regiment.

— **Proces monstru.** În Zagreb s'au început debaterile unui proces monstru cu 24 de inculpați. Istoricul acestui proces este următorul: Acum un an nu era zi, ca să nu se fi întâmplat câte un incendiu în satul Ribniki. Locuitorii neprimind ajutorul jandarmeriei întru aflarea făptuitorului, au organizat ei însuși o parulă, ca să afle pe incendiator. Patrula a deținut într'o zi pe un bohem vagabond, cu numele Tuhacek, pe care l'au dus la primărie.

Oamenilor adunați aici li-s'a năzărit că acesta ar fi incendiatorul. Au început să-l descosească, dar înzadar. Bohemul a agăduit. L'au bătut, l'au chinat, dar n'au putut scoate recunoașterea. Atunci un slovac care se afla de față i-a spus nenorocitului, ca să recunoască incendiile că așa va scăpa. Bohemul a recunoscut, dar mulțimea infuriată l'a linșat.

Procurorul din Zagreb a ridicat acuză contra la 24 de țărani, între cari și două femei. Debaterele continuă.

† **Maria Valușescu**, văduvă de învățător, a repauzat în Băile-Erculane, la 24 Noevrie n. în vrâstă de 70 de ani.

Odihnească în pace!

— **Șapte vrăjitori osândiți la moarte.** Din Madrid se anunță, că tribunalul de acolo a osândit la moare șapte vrăjitori, între cari trei femei, acuzați cu omorârea de copii. Anume acești vrăjitori vindeau lumea bolnavă, cu infectarea sângelui de copil mic, care trebuia să fie deplin sănătos. Pentru acest sânge, au omorât mulțime de copii. Fiind denunțați, s'a descoperit infernală crimă. Tribunalul i-a osândit pe șapte la moarte.

x **Adolf Nadler**, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Atelier de fotografii artistice**, de primul rang, *Rona și Kinast, Oraștie Văsar-tér nr. 4* (casele la Hermann). Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Cei ce se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 5% rabat. Fiți cu atenție la firmă.

x Cei ce doresc să-și comande haine din Cluj, în preț ieftin și croială modernă să se adreseze croitoriei **Katz și Mendel**, *Piața regelui Mathia*, care stă la dispoziția On. Public cu bogat asortiment în haine de bărbați și copii.

x **Dr. Kertész Seminar juridic.** Cluj, *Monstori ut 16.* Pregătește foarte conștientos, în timp scurt și în condiții favorabile pentru examene fundamentale, examene de stat, riguroase în științele de stat și juridice. La cerere dă informații gratuite!

ECONOMIE.

Capitalul dela noi în București. Pe cum aflăm, se proiectează înființarea unei bănci cu un capital de 5 milioane în București, jumătate din acest capital semnându-se aici la noi, în Ungaria. Ideia, de-a interesa capitalul dela noi dincolo, unde ar afla o plasare foarte rentabilă și de-a stabili astfel și un contact economic între noi și frații noștri din regat, nișe pare foarte norocoasă. Inițiativa pornește dela d. Nicu Xenopol, senator și membru în consiliul Munteului de pietate, instituție de a semeni pe jumătate ardelenescă.

Bursă de mărfuri și efecte în Arad. În urma unei mișcări pornită a Camerei de comerț din Arad, guvernul a modificat proiectul procedurii civile depus pe biroul Camerei, în vederea înființării unei Burse de mărfuri și efecte în Arad. Noua instituție economică, care va da neapărat un mare avânt vieții financiare și economice a Aradului, va lua deci în curind aici ființă.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare **Calendarul Lumea Ilustrată**, a 1.50 + 20 fil. porto. Recomandat 45 fil.

La Librăria Tribunei se află următoarele calendare: **Posnașul**, a 60 fil.

Amicul poporului, 70 fil.

Calendarul săteanului, 30 fil. + 10—20 fil. porto.

A apărut Nr. 20 din cunoscuta bibl. **Lumina** cuprinzând „**Aria Marcella**” de celebrul scriitor francez **Theophile Gautier**, în traducere românească de poetul **N. Drăvidescu**. Un volum 30 bani plus 5 bani porto.

POȘTA REDACȚIEI.

Chereluș. Da, este adevărat. D. Dr. Ioan Szein de mult nu mai are cancelarie de avocat. E rătăcit ni-separe....

I. L. Nu se poate publica, deși are versuri bine sunătoare. E nelămurită. Mai trimite-ne, de altfel, dar ceareă să fii cât mai necăutat în formă.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu**. „Tribuna” institut tipografie, **Nichin și com.**

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în

CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

SCSABAI — NAGYVÁRAD

Missy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, și se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuiceii și a sligovițului. — Prunii mei nu cad de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca în cazul altor soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost introdus în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Viena 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalia de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalia de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalia de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Szighety Sándor

Atelier de cuțite și tocilarie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru **ascuțirea și repararea** de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș. a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută pompt și conștiințios.

P. Bittenbinder

colorator de mătăsuri, curățitor chimic de haine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

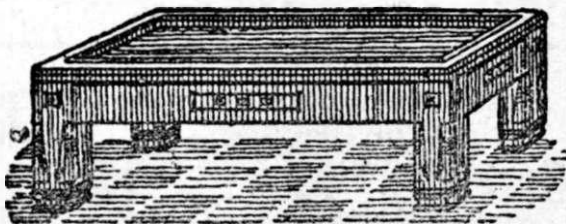
Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, orice haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă orice fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor. Părbuește toffelul de tort în diferite colori.

Premiat la expoziție cu medalle de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de billarde și tmplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de billarde și în provincie. — Ține mare asortiment de billarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Toffelul de blănării

precum: boauri, (muff), tocure de picioare, Jachete după croiul englez și francez, berletuiei cu lână, toffelul de căciuli, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Puskás József,

blănar

Aiud-Nagyenyed.

Szentkirály-utca 80—82. sz.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

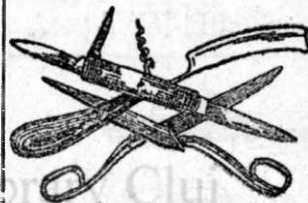

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Prima tocitorie cu aburi pentru articole de lux și briciuri VICTOR TURTURE

VERSEZ, Steriagasse 16.

Bogat depozit de articole de oțel englezesc și francezesc. Mașini americane de tuns părul și barba, sistem nou, pietri de

ascuțit englezești, precum și diverse articole de ras și frizat.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și Institut pentru spălatură rufelor cu aburi, în ALBA-IULIA. Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de toffelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Magazie de articlii pentru bisericici și preoți.

GEORGE JANCOVICI, ARAD, Forry-utca 2.

Postavuri de re-
verenzi, brîuri
preoțești, roșii,
vânate și negre.

Aduc la cunoștința oneratului public, că au sosit
noutățile de foamnă și de iarnă
în stofe, mătăsuri, delainuri, zesyfuri, cretoane,
batisturi, — ciorapi împlețiți în temniță — și
multe alte articole cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată
magazie în articli
pentru sfintele
biserici și preoți.

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-ut. 39.

Prețuri, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se repara ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanție. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

P. T.

Subscriții avem onoarea a face cunoscut On. public din loc și jur că **prăvălia noastră de pește și fructe sudice**, care există de mai mulți ani în casa noastră proprie **Strada Hirschner No 4, am mărit-o** introducând și

mărfuri de coloniale și delicatose

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită făină și petroleu; tofelul de brânză.

Pe lângă acestea purtăm și mai departe negoțul de pește și fructe sudice.

Halva în engros dela 5 kg. în sus cu prețul de 1 coroană 30 fileri per kg., — în toată ziua proaspătă.

S'a început deja sezonul de pește sărat!

Prin mijloace suficiente și legături cu firme de primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai redus.

Rugăm deci pe on. public a face o încercare și a să c-nvinge de calitatea cea mai bună și de prețul redus al mărfurilor.

În speranță că On. public ne va da binevoitorul său sprijin semnăm

Cu stimă:

Frații Gingold.
Brașov.

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanție. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAI, > LIPOVA. <

Invenție Nouă.

Invenție Nouă

Moră de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, ma-
cină excelent orzul, cucuruzul și grăul, se în-
vârte cu mâna, puterea de muncă a unui bă-
de șasă ani, un kilogram pe minut pelăngă
garanție și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămân-
de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori
mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în me-
șina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețul
să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfacut sămân-
trifoiului și atelier de reparat mașini

Nagyvárad, Villanytelep mellett

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben)

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanție o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J.

Cluj — Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gösel.

Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuiește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanție

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

Cei cari au lipsă de ghetă să se adreseze prăvăliei nou aranjate de ghetă alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).

Asortată conform cerințelor moderne unde se află de vânzare ghetă lucrate în atelierul propriu, pentru bărbați, dame și copii, executate elegant și trainic, cu prețuri moderate. Lucrează ghetă după măsură, în timp scurt, execuție elegantă și prețuri ieftine. — Pentru picioare defectuoase ghetă speciale!

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:
Orendt G. & Feiri W.
(odinoară Societatea curelarilor)
Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

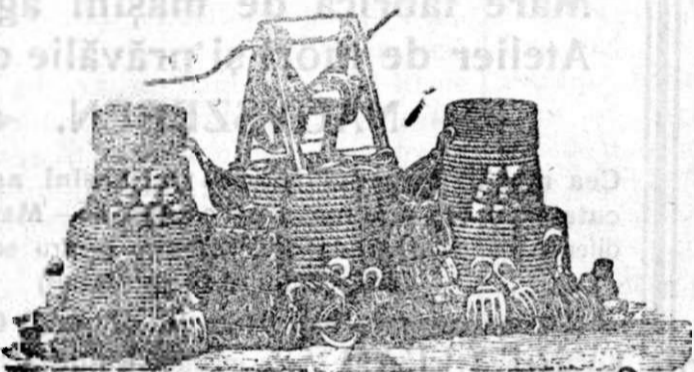
Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se eșeptuiesc conștiințios.

Prăvălia cea mai mare din Ungaria-sudică — este a lui **Joanovics János**. Tot-felul de cânepă, de fir, brăcți, legătoare. Așezare și scurtare de funii de cânepă pentru transmisiuni. — Lugoș (Lugos). Atelierul: Strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella. —

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii:

Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru boștoare ștreanguri, hamacouri, mreje p. pescari, rețele pentru cai etc

Funii pentru
trăsuri, brăuri
de cânepă și de
fân (pânză), bă-
toare de cânepă,
pânze (Pack)
trăsuri, saci de
cânepă, pânză și
fân, pânze im-
penetrabile, sbi-
nuri, cergi și
scoziști etc. etc.
Execuție prompt

Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

Recomandă ferarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu—Hermannstadt, Grosș-Ring No 3—5
(Palatul Bodenkredit).

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai nouă și mai moderne

ploiere-entoutcas

(pt. soare și ploate)

precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt și cu punctualitate.

CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales
LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes. Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apeducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie.

Reparatari se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Schwalb Adolf fia Vilmos

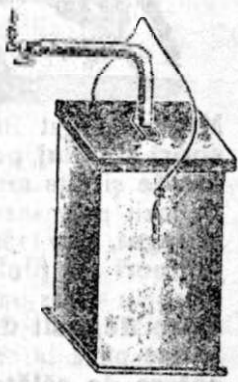
tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește tofelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. *Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.*
- F. A. *Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.*
- Cs. G. 4. *Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.*
- B. B. 1. *Fabricarea blocurilor de beton.*
- C. S. 1. *Fabricarea tablelor mozaic și cement.*

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip.
Budapest, VIII. Viola-u. 7.

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să află de vânzare la

Emil Krauss,
strungărie și atelier cu putere motorică.

Sibiu—Nagyszeben,
Margarethengasse Nr. 5.
Ori-ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Sam. Wagner.

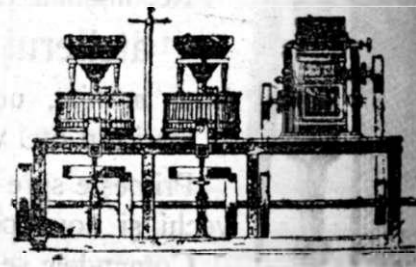
Prima turnătorie de fier Sibiană.
Mare fabrică de mașini agricole.
Atelier de mori și prăvălie de fier.

◆ NAGYSZEBEN. ◆

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Piuă pentru abale (postavuri)

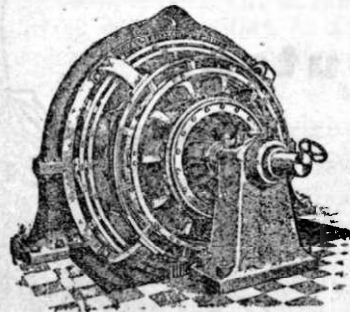
Foarte mare export în România și Orient.

Instalează: mori de orice mărime. Cilindre la mori pentru asortat făina. — Conducte de apă etc. — Efectuază: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevi de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime. — Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cerere gratis.

Reparator de motoare.

Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

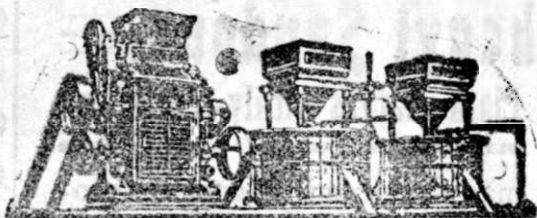
Privinczky József,
SZEGED

Boldogasszony-sugarut 3. sz.
Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

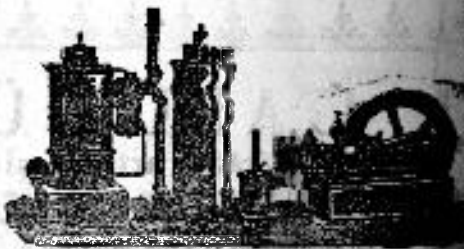
Societate act. de mașini agricole și mehanice

(Mezőgazdasági és műszaki R. T.)

Nagyvárad, Rimanóczy-u.1.

Mare depozit de mașini agricole și mehanice.

Liferează: mașini agricole și industriale, unelte, aranjamente de mori, mașini de abur, motoare cu olei, benzin și gaz. Automobile, articole calofornice, curcubete, pentru vin, bere și apă. Olei pentru mașini și cilindre.

Tofelul de unsori pentru mașini, saci, ponevi, valtrapuri, ștreanguri și pălămare; curele pentru mașini, pumpe, mașini pentru vin și viticultură precum și utensilii; stropitoare, Ingriduri de sârmă, cumpene, desinfectorii și dulapurii de salvare.

Secție de electricitate și mașinării.